

Уважени учесници, експерти,

Даме и господо,

Дозволите ми да се на почетку захвалим организатору и изразим очекивање да ћемо данас имати квалитетну и корисну дискусију о актуелној и значајној теми од интереса за нашу земљу, за регион и Европу.

У годинама економске кризе и политичких нестабилности, научили смо много тога о нама, нашим државама и међусобним односима. Државе Европе суочене са новом политичком и економском мапом света у којој се одвија незаустављиво цурење економске моћи на Исток, нашле су се у ситуацији када је очигледно потребно редефинисати окружење и механизме на основу којих градимо стабилност и сигурност, осигуравамо економски раст и просперитет наших грађана. Још од Другог светског рата, народи Европе ниси били свеснији међузависности својих економија и свеукупних односа.

Озбиљност економске и финансијске кризе унутар ЕУ, као и друштвених трансформација, чије су последице видљиве код одређеног броја држава чланица ЕУ, дефинитивно утичу на даље постављање ЕУ и на њене приоритете за дужи период. Општи приоритети свих чланица ЕУ су свакако усмерени на превазилажење негативних ефеката кризе, економски опоравак, уз прилагођавање условима на глобалном нивоу, у складу са визијом њеног развоја и деловања до 2020. године. Управо питање визије Европе доспева у центар расправа, које су у току међу чланицама ЕУ. Пружањем одговора на питање будуће визије ЕУ, биће јаснија и перспектива потенцијалних и кандидата за чланство.

Европска унија је свакако најзначајнији мировни пројекат у историји Европе који се до сада показао као успешан. Идеје које су водиле креаторе Европске уније, чини ми се, никада нису биле актуелније, док са друге стране, на неки начин помало су заборављене. Криза у свету, криза безбедности и криза у економској сфери подсећају нас да се ове вредности морају афирмисати у новом светлу и на нов начин.

Дозволите ми да се посебно осврнем на једно питање које изазива доста политичких, економских, па ако хоћете и безбедносних контроверзи у многим државама Европске уније. То је политика проширења Европске уније и наводни „замор од проширења“. Земље Западног Балкана које 2/3 своје економске размене обављају са државама Европске уније, сматрају да је апсолутно неопходно настављање политике проширења ЕУ на простор Западног Балкана. Верујем да не сме доћи до успоравања или заустављања након пријема Хрватске у чланство у предстојећим данима. У многим европским државама се проширење ЕУ окривљује за политичке, економске и безбедносне проблеме, иако све чињенице говоре супротно. Не желим овом приликом да вас оптерећујем статистиком, али економски показатељи, како у тзв „старим државама чланицама“, тако и у оним новим, говоре у прилог проширењу. Европа данас, након блоковске поделе и редефинисаних односа унутар ње, није исти простор као што је то био на почетку стварања ЕУ, али то и даље не умањује вредност и значај основних политичких, економских и социјалних

постулата на основу којих је створена. Данас, више него икад потребна нам је солидарност, јединственост, прагматичност, конструктивност и самосвест. Без интеграције свих држава Европе у један заједнички дом, не може бити просперитета за све народе који живе на овом простору. Свако ко у овом глобализованом свету мисли да ће се затварањем у уске оквири учинити конкурентнијим и продорнијим на светској сцени, по било ком основу, једноставно не сагледава реалност.

Регион Западног Балкана има великог утицаја на мир, безбедност и просперитет на европском континенту, проширење ЕУ је веома битна компонента успешне безбедносне политике ЕУ у елиминисању будућих ризика и нестабилности, али и најбољи механизам за процес помирења, сарадње и стабилности у подручјима где смо у прошлости имали конфликте.

Познато вам је да су земље нашег региона, као приоритет у спољној политици, на сам врх поставиле прикључење Европској унији. Са друге стране, свесне су бројних проблема са којима се Европска унија суочава у овом тренутку и не траже да се за њих пишу нова правила или услови, већ само оно што је познато и признато као критеријуми за чланство. Са сигурношћу могу да кажем да је Србија у пуном смислу те речи посвећена испуњењу истих. Сматрам да је процес европске интеграције Србије капитално важан за интеграцију читавог региона, те да ће ЕУ уважити напоре које улаже, на начин који ће Србију и читав регион даље приближити ЕУ и у коначној инстанци учинити пуноправним чланом.

У протеклим месецима Србија је учинила стратешки важне кораке у осигуравању своје Европске будућности а на тај начин допринела и грађењу укупне стабилности региона ЈИЕ и Европе. Прихватила је дијалог са Приштином на високом политичком нивоу, уз посредовање ВП за спољну политику и безбедност К. Ештон и уз велике напоре и огроман политички ризик, половином априла ове године постигла споразум са Приштином о решавању питања положаја Срба на Косову и Метохији.

Србија на овај начин није признала независност «Косова», али свесна реалности на терену и неопходности да се питања од значаја за свакодневни живот Срба и Албанаца реше на обострано прихватљив начин, учинила је историјски помак напред у решавању питања Косова и Метохије и положаја Срба на овом простору. Договором о стварању Асоцијације Српских општина, у складу са међународном легислативом о положају оваквих заједница, пре свега са Европском повељом о мањинским правима и локалној самоуправи, створени су услови за решавање питања положаја Срба на Косову и Метохији.

Такође, договором о имплементацији споразума са Приштином, и доношењем Акционог плана за његово спровођење, Влада Србије показала је да је одлучна у намери да обавезе испуни у целости и на тај начин уклони и последњу препреку за позитивну одлуку на следећем Европском самиту. Ми, са друге стране, очекујемо и да ће Европска унија испунити своја обећања, која нам је у форми услова за почетак преговора, поставила крајем прошле године. Сваки други резултат би се могао негативно одразити на наставак обимног реформског процеса кроз који пролазимо, а којим, вероватно више нема потребе да наглашавам, доприносимо и укупној регионалној и европској стабилности и сигурности.

Сведоци смо да се у ово време кризе јавила потреба за осмишљавањем нове архитектуре европских односа у циљу креирања јединствене нове Европе, да су сасвим нови безбедносни изазови и императив одговора на њих изискивали заједнички напор у креирању нове и другачије одбрамбене и безбедносне политике. Другачији геостратешки односи су нагласили потребу да се развију другачија средства за афирмацију ЕУ као глобалног фактора са препознатљивом политиком и цивилно војним ресурсима за управљање кризама и очување међународног мира и безбедности. Нова слика у међународним односима имплицира неопходност развијања и примену широког спектра инструмената и средстава (од политичких, дипломатских, економских до финансијских, цивилних и војних) у контексту јачања концепта „Сталне структурне сарадње”.

Место и улога Србије у даљој еволуцији европске одбрамбене и безбедносне политике, које се остварују кроз реализацију приоритета Владе Србије да земља што пре отпочне приступне преговоре са ЕУ, убрзава европски процес, спроводи унутрашње реформе и доприноси развоју региона. Циљ је да се успостави међусобно поверење и створе основе за учешће у ЕУ операцијама, што је кључно за изградњу партнерског односа са ЕУ у области одбране и безбедности. Србија је опредељена за јачање сарадње са ЕУ у овој области, како би дала свој допринос миру и безбедности, кроз равноправну сарадњу са државама чланицама ЕУ чијем чланству и сама тежи.

У закључку, желим још једном да подсетим да се политика проширења показала као важан инструмент стабилности и безбедности Европе, те да је као такву треба очувати, никако запоставити, без обзира на актуелне економске и финансијске тешкоће. Сматрам да су управо кључна вредност европске идеје мир и стабилност, амбијент у којем се лакше и трезвеније може наћи и излаз из различитих криза, а не обрнуто.

Национални и културни идентитет Србије, па и других земаља региона, део је културног обрасца Европске уније који је утемељен у максими уједињени у различитостима. Истовремено, баштине се заједничке европске вредности оличене у темељним демократским начелима. Испуњавањем услова за чланство у Европској унији допринеће се изградњи функционалног, одрживог и ефикасног система ЕУ, док сам процес приступања даје снажан подстрек политичким и економским реформама у Србији и региону као целини.

Захваљујем.

Излагање помоћника министра спољних послова Љубице Васић

у Институту за међународну политику и привреду